

باید قدر این مردم را بدانیم

مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور در جلسه هیئت‌دولت با اشاره به جنگ تحمیلی ۱۲ روزه گفت: «جنگ پدیده زشتی است و ما هیچ‌گاه آغازگر جنگ نبوده‌ایم، ولی با قدرت و آمادگی کامل در برابر تجاوز نباید بی‌دفاع ماند. من از همین‌جا از تلاش همه عزیزان، از نیروهای نظامی، انتظامی، امنیتی، سپاه، ارتش و بسیج و اقشار مختلف مردم تشکر می‌کنم؛ این جنگ صفحه دیگری از رشادت، همدلی و همراهی را ایجاد کرد.» پزشکیان با بیان اینکه «دشمن با خیال خام خود روی همراهی مردمی حساب کرده بود»، افزود: «رژیم اشغالگر قدس و حامیانش ۱۲ روز حمله کردند و البته ما هم دفاع کردیم و پاسخ آنها را دادیم، اما مهمترین این بود که مردم یک‌صدا ایستادند و از تمامیت‌ارضی خود دفاع کردند. حمله دشمن به صداوسیما و برخی مراکز دیگر نشان داد که دشمن به‌دنبال ایجاد بلوا در داخل بود که موفق نشد و امیدوارم که این جنگ ما را بیدار کند. شبکه‌های اطلاعاتی بیگانه و دشمن به‌دنبال ایجاد آشوب در داخل بودند و هر کاری کردند که کشور به‌هم‌بریزد، اما مردم، نیروهای مسلح، هنرمندان، چهره‌ها، سیاسیون، حتی برخی زندانیان و آن سیاسیونی که از نظام و حکومت گله داشتند هم یک‌صدا از تمامیت‌ارضی کشور دفاع کردند و این خیلی بارزش است.» پزشکیان با تأکید بر اینکه «باید قدر این مردم را بدانیم، کاری کنیم که باور کنند ما به‌دنبال خدمت به آنها هستیم، دست از اختلاف برداریم، دست‌به‌دست هم دهیم و برای عزت و سربلندی کشور تلاش کنیم»، یادآور شد: «رژیم صهیونیستی کاری کرد که ما بیشتر از پیش متوجه شویم که این، «همه» مردم ایران هستند که می‌توانند از کشور دفاع کنند، نه یک حزب، یک اقلیت و دسته‌ای از مردم. دیدیم که در این جنگ ایرانیان از همه اقشار و گروه‌ها حتی آنها که خارج از کشور هستند از ایران دفاع کردند.» رئیس‌جمهور بر کنار گذاشتن نگاه‌های تنگ‌نظرانه در انتخاب مدیران و مسئولان تأکید کرد و اظهار داشت: «باید براساس لیاقت و توانمندی‌ها، افراد را در جایگاه‌ها قرار دهیم. در این روزها یکی دیگر از اقداماتی که موفق شدیم به سرانجام برسانیم، واگذاری اختیارات به استان‌ها بود که کاری بزرگ است. این اقدام باعث می‌شود مدیران در استان‌ها برای تصمیم‌گیری منتظر مانباشند و خودشان تصمیم بگیرند و یک استاندار در استان باید این ذهنیت را داشته باشد که اختیارات یک رئیس‌جمهور را در استان دارومی‌تواند با اختیارات بالامدیریت کند.» پزشکیان با بیان اینکه «این جنگ و همدلی‌ای که میان مردم و مسئولان در جریان آن ایجاد شد، یک فرصت است برای تغییر در نگاه مدیریت و رفتار مسئولان تا همدلی، هم‌صدایی و هم‌نوایی درست کنند»، یادآور شد: «از رئیس‌فوق‌قضائیه و رئیس‌فوق‌مقننه نیز تشکر می‌کنم که در این روزها همدلی و همراهی داشتند، به‌خصوص از مجلس شورای اسلامی به خاطر رأی اعتمادی که به وزیر امور اقتصادی و دارایی دادند، تشکر می‌کنم.»

دوران هوشیاری و آمادگی است

صادق آملی لاریجانی، رئیس مجمع تشخیص نظام، در پیامی به‌مناسبت آتش‌بس در جنگ ایران و اسرائیل نوشت: «نابیند لحظه‌ای از ماهیت تجاوزگر و عهدشکن رژیم صهیونیستی غافل شد؛ وضعیت کنونی، پایان رویارویی ما با رژیم کودک‌کش و عهدشکن صهیونیستی نیست. این رژیم در طول تاریخ نشان داده که هیچ‌گاه به عهد خود وفادار نمانده و با فریب و تجاوز زیسته است. همچنانکه دولت آمریکا با نفاق در حین مذاکره، هم‌زمان با رژیم صفاک صهیونیستی در تجاوز به تمامیت‌ارضی ایران تقسیم کار می‌کرده است.» او ادامه داد: «از این‌رو، دوران آتش‌بس، دوران هوشیاری و آمادگی است. فرصتی است برای بازخوانی کاستی‌ها، تقویت زیرساخت‌ها و مسدود کردن همه‌ی روزه‌های نفوذ و آسیب.»

سردار استرا تریست

بازخوانی زندگی و دیدگاه‌های سردار غلامرضا رشید

فرهاد فخرآبادی

خبرنگار گروه سیاست

از معدود بازماندگانی بود که در آزادسازی خرمشهر به‌عنوان فرمانده حضور داشت و وقایع ۸ سال جنگ با عراق را به‌چشم دیده بود. سخن از سردار غلامرضا رشید است که بامداد ۲۳ خردادماه به‌دنبال حمله اسرائیل، همراه با جمع دیگری از فرماندهان سپاه ترور شد. فردی که از ابتدای انقلاب تا پایان دوره زندگی‌اش در سپاه نقش پررنگی حضور داشت؛ به‌گونه‌ای که پر بیراه نیست اگر غلامرضا رشید را سردار استراتژیست بدانیم.

۷۲ سال زندگی

اگر قرار باشد که درباره سال‌های زندگی غلامرضا رشید بگویم، می‌توانیم آن‌را به سه مقطع تقسیم کنیم. از مقطع اول که درباره سال‌های کودکی و نوجوانی اوست، اطلاعات کمی در دسترس است. تنها چیزی که می‌دانیم این است که در سال ۱۳۲۲ در شهر دزفول به‌دنیا آمده و پدرش آهنگر بوده است. اما با ورود او به دوره جوانی، روایت‌هایی درباره فعالیت‌های غلامرضا رشید وجود دارد. او از سال ۱۳۵۰ فعالیت سیاسی را همان شهر زادگاهش در استان خوزستان شروع می‌کند و اولین فعالیت گروهی و سیاسی خود را در راستای مخالفت با پهلوی در آستانه برگزاری جشن‌های ۲۵۰۰ساله و برای تخریب این جشن‌ها که در مهرماه ۱۳۵۰ برگزار شد؛ انجام می‌دهد. به‌دنبال این موضوع در همان سال ۵۰ بازداشت شده و حدود یک‌سال در زندان اهواز زندانی می‌شود. پس از آزاد شدن از زندان، به فعالیت خود ادامه می‌دهد تا اینکه در سال ۱۳۵۵ برای دومین بار دستگیر می‌شود. این دستگیری تبدیل به پلی مهم برای او شده و در زندان با محسن رضایی آشنا می‌شود و بعد از آزادی به «منصورون» می‌پیوندد؛ گروهی که در خوزستان فعالیت می‌کرد و محسن رضایی یکی از اعضای آن بود.

بعد از پیروزی انقلاب و با تشکیل سپاه، فعالیت سیاسی را رها کرده وارد بدنه سپاه می‌شود. ابتدا معاونت اطلاعات و عملیات سپاه دزفول به او سپرده می‌شود و نقش پررنگی را در آزادسازی خرمشهر ایفا می‌کند. در سال ۱۳۶۵، اولین سمت بالایی خود را دریافت کرده و به مدت سه‌سال معاون عملیات ستاد مشترک سپاه می‌شود. پس از آن در سال ۱۳۶۸ به‌عنوان معاون اطلاعات و عملیات ستاد کل نیروهای مسلح منصوب می‌شود؛ جایگاهی که یک‌دهه در اختیار می‌ماند.

پس از شهادت صیاد شیرازی، درجه سرلشکری می‌گیرد و به‌عنوان جانشین رئیس ستاد کل نیروهای مسلح منصوب می‌شود. قرار گرفتن‌اش در این جایگاه طولانی‌تر از پست قبلی می‌شود و اینبار ۱۷ سال مسئولیت در این جایگاه بر عهده او بوده است. پس از آن هم حکم جدیدی گرفته و با مدرک دکتری جغرافیای سیاسی، به فرماندهی قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا می‌رسد؛ جایگاهی که تا زمان شهادت در اختیار او بود و در همین مقطع بود که در سال ۱۳۹۸، در لیست تحریم‌های خزانه‌داری ایالات‌متحده قرار گرفت.

استراتژیست علمی تجربی

با بررسی اظهارنظرهایی که از سوی غلامعلی رشید انجام شده، بیشترین حجم گفتارهایی که داشته پیرامون تخصص، تجربه و دانش‌اش بوده است. در طی این بررسی، می‌توان به ۴ محور در حرف‌های او دست یافت.

تحلیل‌های کلان: بخشی از آنچه که غلامعلی رشید گفته، مباحثی کلان در باب استراتژی نظامی

است. برای مثال، می‌توان به یکی از سخنرانی‌هایش اشاره کرد که پیش از حمله آمریکا به عراق انجام داد و گفت: «براساس تجربیات حاصل از جنگ و ماهیت تهدیدات جدید آمریکا باید سه راه کار را در دستور خود قرار دهیم. اول اینکه نقطه عزیمت را از داخل و با تکیه بر انسجام و وفاق و یکپارچگی برای مقابله با تهدیدات قرار دهیم، مرحله دوم با دیپلماسی اقناع‌گر در سطح منطقه و بین‌المللی اهداف و منافع جمهوری اسلامی را توضیح و تبیین کنیم و در مرحله بعد با تولید قدرت سیاسی و قدرت دفاعی، دشمن را به بازدارندگی برسانیم.»

در آخرین نمونه این زمین، می‌توان به جمله‌ای اشاره کرد که ۲۷ مرداد ۱۳۹۵ گفته بود: «مهمترین مسئله کشور در مواجهه با تهدیدات؛ ابتدا، آماده کردن و مصون‌سازی کشور در برابر تهدیدات است که الحمدالله در حال انجام است و دوم جلوگیری و اجتناب از غافلگیری است.»

استفاده از تجربه: یکی از تأکیدی که بارها از سوی سردار غلامعلی رشید انجام شده بود، تجربه‌اندوزی و استفاده از تجربه‌ها و به خصوص تجربه جنگ ۸ ساله با عراق است. در این ارتباط هم به سه اظهارنظر از سوی او اشاره خواهیم داشت. در هشتم شهریورماه ۱۳۸۲، می‌گوید: «براساس تجربیات به‌دست آمده از دوران دفاع مقدس برای ایجاد امنیت و آرامش در داخل و مقابله با نقشه‌های دشمن، باید نقطه عزیمت را از داخل قرار داد و با استحکام و انسجام داخلی و تولید قدرت دفاعی و سیاسی، دشمن را مأیوس و به بازدارندگی برسانیم.» اظهارنظر بعدی در این ارتباط، مربوط به چهارم مهرماه ۱۳۸۳ است که گفته بود: «ما در هشت‌سال دفاع مقدس تفکر و فرهنگ نظامی خود را تولید کردیم و امروز باید بر پایه آن برای حال و آینده نظریه‌پردازی کنیم.»

یکی دیگر از جمله‌های مهم سردار رشید در این موضوع، به اول مهرماه ۱۳۸۵ برمی‌گردد. جایی که او اینگونه اظهارنظر می‌کند: «با دستیابی به دانش‌های مدیریت بحران و موضوع بازدارندگی و استفاده از تجارب جنگ می‌توانیم مانع بروز جنگ‌های دیگر شویم. در دوده گذشته با استفاده از این تجارب از وقوع جنگ جلوگیری کردیم و با مدیریت برآمده از دوران جنگ وارد جنگ‌ها نشدیم.»

پشتوانه مردمی را فراموش نکنید: از تأکیدهایی مهمی که در جمله‌های سردار رشید دیده می‌شد، تأکید او بر تکیه به مردم بود، برای مثال هشتم بهمن‌ماه ۱۳۸۲ پس از اشغال عراف توسط آمریکا گفته بود: «اگر قدرت دفاعی عراق متکی بر ملت عراق بود، امروزه اشغال نمی‌شد، اشغال عراق نشان می‌دهد قدرت دفاعی وابسته به بیگانه نمی‌تواند تکیه‌گاه مطمئنی برای مردم باشد و نهایتاً توسط قیام مردمی درهم شکسته می‌شود.» و با در نمونه دیگر، ۲۸ فروردین‌ماه ۱۳۸۵ می‌گوید: «دولت و ارتش ما پشتوانه مردمی دارند و در برابر هر تجاوزی می‌ایستند و هیچ کشوری ریسک تجاوز به ایران را نمی‌پذیرد، زیرا هزینه‌های غیرقابل جبران و محاسبه دارد.»

تأکید بر بازدارندگی: این موضوع نیز یکی از مواردی است که بارها توسط سردار رشید در اظهارنظرهایش دیده می‌شد. در این ارتباط هم می‌توان به ۲ نمونه اشاره کرد. دهم اسفندماه ۱۳۸۸ گفته بود: «ما باید قدرت مقابله بازدارنده داشته باشیم، دیپلماسی با پشتوانه قدرت نظامی و سایر مولفه‌های قدرت و در امتداد قدرت ملت می‌تواند اهداف و منافع ملت ایران را در برابر قدرت‌های سلطه‌گر تأمین کند.» پنجم مهرماه ۱۳۹۲ هم گفته بود: شرایط امروز منطقه بویژه در لبنان، عراق و سوریه به ما گوشزد می‌کند که باید در سطوح استراتژیک، عملیات و تاکتیک در کشور هماهنگی بیش از پیش وجود داشته باشد.»

سیاسی بود؟

در بین اظهارنظرهایی که غلامعلی رشید انجام داده است، به‌ندرت می‌توان ردی از اظهارنظر کاملاً سیاسی را از او دید، به‌عبارتی ازجمله نظامی‌هایی بوده که سعی می‌کرد چندان وارد سیاست نشود و تنها در حوزه تخصص خودش فعال باشد.

تنها مقطعی که غلامعلی رشید اظهارنظر سیاسی در باب مسائل داخلی کشور داشته، مربوط به سال ۸۸ و حوادث پس از انتخابات دوره دهم ریاست‌جمهوری است که او سه‌بار درباره این مسائل اظهارنظر کرد. اولین بار مربوط به ۳۱ خرداد ۱۳۸۸ و در روزهای شلوغی خیابان‌ها اظهار نظر کرد و گفته بود: «اقتانوس متلاطم این امت با این تحرکات سخیف شما از مسیر اسلام خواهی و استکبار ستیزی و عدالت‌خواهی و تداوم راه شهیدان و امام و حمایت از نظام اسلامی و رهبری دلسوز و دشمن شکن خود ذره‌ای منحرف نخواهد شد.» سپس ۳ ماه بعد و در هفتم مهرماه، گفته بود: «هر کس مختصر عقل و فهم سیاسی - امنیتی داشته باشد می‌فهمد که تداوم این مخالفت‌ها در بستر بی‌قانونی و تلاش برای ادامه ناآرامی، به سود دشمنان و به ضرر منافع ملت ایران است.»

آخرین اظهارنظر سیاسی هم که از او در دسترس است، مربوط به ۱۲ بهمن ۸۸ است که میرحسین موسوی و مهدی کروبی را خطاب قرار داد و گفته بود: «چنانچه این آقایان خودشان در مسئولیت بودند هرگز یک دهم این بی‌ثباتی و ناآرامی‌ها را تحمل نمی‌کردند و با شدت تمام بر خود می‌کردند.»

روایتگر قدرت ایران

علاوه بر آنچه در بالا ذکر شد، سردار غلامرضا رشید در برخی اظهارنظرهایی خود تلاش داشته تا گوشه‌ای از قدرت نظامی ایران را به مردم و البته بیرون از مرزها گوشزد کند. در این ارتباط مثال‌ها و جمله‌ها زیاد است. برای مثال می‌توان به جمله‌ای اشاره کرد که سوم مهرماه ۱۳۷۹ گفته بود: «قدرت نظامی ایران باعث شد دشمنان جرأت حمله مجدد به میهن اسلامی را نداشته باشند و از آسیب‌رساندن به ما مأیوس شوند.» نمونه دیگر در این ارتباط، در ۹ خردادماه سال ۸۷ از سوی او و درباره اینکه چرا آمریکا به ایران حمله نمی‌کند، بیان می‌شود: جایی که رشید می‌گوید: «یکی از دلایلی که آمریکایی‌ها به ما حمله نمی‌کنند این است که می‌دانند نیروهای مسلح ما به خود متکی هستند و تجربه به آمریکایی‌ها نشان داده که در برابر نیروهای نظامی به خود متکی، همواره شکست خورده‌اند.»

یکی از موارد مهم دیگر در این حوزه که می‌توان به آن اشاره کرد، مربوط به بیانیه‌ای است که در تاریخ اول مردادماه ۱۳۹۳ به‌دنبال ماجراهای غزه توسط نظامی‌ها امضا می‌شود و نام غلامرضا رشید هم در زیر آن وجود دارد؛ بیانیه‌ای که در بخشی از آن خطاب به مردم نوشته شده بود: «پیشنهاد می‌کنیم که آمادگی لازم برای برگزاری يك راهپیمایی میلیونی و بین‌المللی از کربلا تا قدس را در خود فراهم کنند.»

با گذر زمان، باز هم می‌توان نشانه‌هایی از این نوع اظهارنظرها را در غلامرضا رشید دید. در هشتم اسفندماه می‌گوید: «ما هشدار می‌دهیم به آمریکایی‌ها، هر گونه حمایت از اقدامات رژیم صهیونیستی علیه ایران، به خطر انداختن جان سربازان آمریکایی در منطقه است.» اما آخرین اظهارنظری هم که از او وجود دارد، در این حوزه قرار می‌گیرد؛ جایی که ششم اسفندماه ۱۴۰۳ گفته بود: «هرگونه تهدید رژیم صهیونیستی علیه منافع ملت ایران براساس حمایت کامل آمریکا از اسرائیل ارزیابی می‌شود و از سوی نیروهای مسلح، اقدام قاطع صورت خواهد گرفت.»